

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ „EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR“ ÉS A „SÁROSMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET“ KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda:

Megyeház.

Időintéző minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadóhivatal:

Az EPERJESI NÉPBANK helyiségeiben, főutca 2-ik sz. a.

Megjelen: minden vasárnap.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben hához küldve:

Egy évre . . . . . 5 frt — kr.
Félévre . . . . . 2 „ 50 „
Negyedévre . . . . . 1 „ 25 „

Hirdetési díj:

háromhasabos petit sor egyszeri hirdetés 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

Bélyegdíj: minden hirdetésér külön 30 krajczár.

Nyiltér minden sor 10 kr.

Eperjes, 1884. január 27.

Mai időben, midőn még az utkarparó sem lehet nagypécsetű oklevél nélkül kvalifikált ember, igen furcsa a törvény azon intézkedése, hogy az iparos — kinek mestersége kiválólag megkívánja a szakszerű technikai képzettséget és ügyességet, — minden tanulmány, minden szakismeret nélkül üzhet bármely iparágat, s nem kívánatik ahhoz egyéb, mint egyszerű bejelentése az illetékes iparhatóságnál. Különösen nálunk, hol az ipar még gyermekpályában lézeng, s iparosaink a műveltség magas fokán álló külföldi iparosok által, idehaza lépten-nyomon a versenyterről leszorítottak — kétszeresen romboló hatással jár, ipartörvényünk ezen, minden abszurdumot, felülmúló, inpraktikus intézkedése. A törvény ab ovo el van hibázva s nem gondol sem a mesterek, sem a tanoncok kiképzésével.

Hogy iparos tanulóink oly kiképzésben részesülnek, mely őket egyáltalán képtelenné teszi arra, hogy szakmájukban intellektualis tekintetben bizton haladhassanak s másrészt, hogy legnagyobb részük az ismereteknek és értelmi fejlettségnek azon színvonalon alól áll, melyre iparos osztályunknak emelkednie kell, ha misszióját teljesíteni kívánja — az közelmert tény.

Az érvényben levő ipartörvény elrendeli ugyan, hogy az iparos tanonczát, ha írni, olvasni és számolni nem tud, ezeknek megtanulására, különben pedig az ismétlési esti, vasárnap, illetőleg ipariskolába való járásra szorítani köteles. De tudjuk, hogy a törvénynek ezen intézkedése — holt betű maradt. Az iparosok tanonczáik iskolázatásával legtöbb helyen vagy semmit vagy igen keveset gondolnak. Pedig az ipar mai

fejlődése és folytonos haladása az iparost saját szakmájára nézve szakszerű tanulásra kényszeríti; s így az iparos-tanulókat nem oktadni, az annyi, mint őket a konkurrenczia halálos torkába dobni.

Iparunk fejlődéséhez általában nagy reményeket kötnek, de tény az, hogy ezen remények csak úgy valósulhatnak meg, ha szakképzett iparososztályunk lesz, mert csak az fogja majd magvát képezni egy nálunk még teljesen hiányzó polgári elemnek, melyre minden kulturállamnak annyira szüksége van.

A kormány belátta, hogy a fenálló ipartörvény mellett a cél el nem érhető. E törvény filius ante patrem s a mellett az abszurdumig viszi, a munka-, ipar- és forgalom-szabadságnak teoriáját. Ez okból a közoktatásügyi miniszterium elhatározta, hogy addig is, míg a szóban forgó ipartörvény revíziója bekövetkezik, a fenálló törvény alapján az iparos tanulók iskolázatását ép oly szigorral fogja végrehajtani, mint a hogyan a népoktatási törvénynek az iskolai kötelezettségre vonatkozó rendeleteit végrehajtani szokta.

E cél elérésére kimondotta, hogy minden oly községben, hol legalább 30 iparos tanuló találtaik: alsó-foku iparos iskolát kell felállítani, melyben a népiskolában szerzett általános ismeretek tovább fejlesztése mellett, a rajztanítás volna a főczél.

Állana pedig ily ipariskola egy külön előkészítő tanfolyamból, hetenkint 6 tanórával s ezenkívül az ezen tanfolyamokat végzett segédek részére tervezett külön felsőbb rajztanfolyamból. Ez tenne hetenkint 27 tanórát, a vallás oktatást s a felsőbb rajztanítást ide nem érte.

Megyének tanfelügyelője a miniszteri

tükösabb és legszendőbb vágyait! Valjon a szeretett lény betölti-e oly annyira a szeretőnek szívét, hogy abban egyáltalán a legkisebb helyeskedés sem marad egy oly vágy számára, melynek tárgya egy más lény? A ki nem phariseus az be fogja vallani; hogy férfival és nővel egyiránt, még első szerelmünk legmagasabb paroxizmusában is, marad a szívben egy sötét redő, hová nem hatnak a szerelemnek sugarai s a hol az eltérő sympatiák és vágyak csirái titokban rejlenek. E csirák a szokásos becsületből, szigorúan zárva tartatnak, ugyan megakadályoztatnak abban, hogy azonnal kifejlődjenek, de azért folytonosan tudatában vagyunk annak, hogy igen hamar veszedelmes hatalommá nőnének ha kifejlődésükben nem akadályoztatnának.

Első pillanatra visszatérőleg hangzik, de alapszabán véve igaz: hogy az ember képes és pedig egyszerre két lényt, megközelítőleg hasonló gyöngédséggel szeretni, s épen nem hazudik, ha mindkettőt szenvedélyéről biztosítja. Szeressünk bármily szenvedélyesen egy lényt, azért nem vonhatjuk ki magunkat a nem hatása alól. A legszeplőtlenebbül szerető nő is tagja marad a női nemnek s a legoszintébb szerető férfi mégis csak része leend a férfi nemnek. Férfi és nő egyiránt érzi a másik nemnek természetes befolyását, hajlammal vonzódik ahhoz s ha a körülmények kedvezők, akkor ezen általános hajlam kiinduló pontja lehet egy új rokonhajlamnak, hiszen alapjában véve az első szerelem sem egyéb, mint a tényleg létező általános nemi hajlamnak átruházása egy határozott személyre.

Es itt ismételtlen meg kell jegyeznünk, hogy szemérmes nőkről s jellemes férfiakról szólnunk. Ama női természetekről, kik bukott angyaloknak s ama férfiakról, kik szivtelen kéjenczeknek születtek, s kiknek száma sokkal nagyobb, mintsem azt

rendelet alapján felszólította a 3 szab. kir. várost, az ezen rendelet értelmében szervezendő iparos iskolák felállítására, s tőlük ezen ügyben a következő válaszokat kapta:

Bártfa város e czélra 600 frtot lát szükségesnek és pedig: a három tanító részére évenként és személyenkint 100 frt tiszteletdíj — 300 frt; egy rajztanító évi tiszteletdíja — 200 frt; tanszerekre 100 frt. A város iparos tanulói eddigelé ugyan minden vásár- és ünnepnapon két órai oktatásban részesültek, továbbá hetenkint külön két órában a rajzolásban is — de ezt nem találja elégségesnek az iparoktatás magasabb céljának eléréséhez. Elismeri az ipariskolák szükségét, de mivel a városban létező összes eddigi tanintézeteket a város tartja fenn községi vagyonából, állami segély nélkül, nevezetesen: egy hat osztályú polgári fiskolát, egy hatosztályú leánynevelő intézetet és egy négy osztályú algymnasiumot s ezeken kívül az ágost. evang. elemi tanintézetek is a várostól 600 frtnyi segélyt kapnak — mindezeknél fogva nem képes a létesítendő ipariskola fenntartási költségeit saját erejéből fedezni s legalább 400 frtnyi államssegélyt vár e czélra.

Nagyjában ugyanezt mondja Eperjes is, azon hozzáadással, hogy az ipartörvény revíziója előtt nem vár maradandó eredményt a felállítandó ipariskoláktól. Első sorban a törvény revízióját sürgeti s az iparos tanulók külön iskoláját egyelőre az ismételő iskolák által pótolhatóknak tartja.

Kis-Szeben e kérdésben még nem nyilatkozott, de tekintve iparos osztályának teljes fejletlen voltát s az iparosok csekély számát, továbbá azon körülményt, hogy e város kiadásainak igen tetemes része kulturális s nevelési célokra fordítatik s a népnevelés terén — áldozatok árán — már

a kodifikált moral képzelné, a kérdés fejtegetésénél egyáltalán nem beszélünk.

A monogamia elleni tehát azt állítják, hogy a feltétlen hűség nem fekszik az emberi természetben, mert nem pszichológiai tartozéka a szerelemnek. Hogy azt mégis követeljük, ez egoisztikus természetünk folyománya. A szeretett lényben és lényen kizárólag uralkodni vágyván, azt kívánjuk, hogy lelke lelkünknek tüköre legyen s az öntudat és hűség semmi másban nem érvényesül annyira, mint ama tudatban, hogy van egy lény, mely velünk együtt érez és egyet gondol.

Hogy a hűség épen nem fekszik az emberi természetben, és hogy sem a szerelem ezéjánál fogva, sem a nemi szaporodás érdekében nem követeltetik, feltétlenül ezt leghívebben illusztrálja az az mindennapi tapasztalat, hogy másként magyaráztatik a férfival, másként a nővel. Ha a hűség organikus szükség volna, akkor a hűségnek ép oly sérthetetlen köelességnek kellene lennie a férfira mint a nőre nézve, mivelhogy azouban itten csakis egoisztikus követelményről van szó, nagyon természetes, hogy az erkölcösök fejlődésében az erősebbnek egoizmusa győzött a gyengébb felett s miután a férfi az erősebb, csakugyan a fejlődés úgy történt, hogy a jog, a törvény, az erkő és szokás a férfinem érdekében s a nőnek hátrányára fejlődött ki.

Ugyanis a férfi a nővel feltétlen hűséget követel, de nem ad neki jogot hasonlóan viszon követelni. Ha a nő megelégedezik magáról, akkor halálos bünt követ el, mely általános lenézéssel — s ez még a legszelidebb büntetés — sújtatik; de ha a férfi követ el hasonló, akkor csak holmi szeretetreméltó baklövést teit, melyet a törvény nem büntet, a társadalom diskrejt mosolylyal tudomásul vesz, s a szegény feleség könyezve öleles közt meg-

TÁRCZA.

Átolvastam . . . . .

Átolvastam azt a sok gúnyt,
A mely nekem úgy sikerült,
S a mely nekem — az ég tudja —
Mennyi fájdalomba került.

Neked is fáj? . . . oh hiszen ha
Oly nagyon nem szeretnélek,
Akkor téged, akkor téged
Oly nagyon nem sérthetnélek.

Átolvastam mindazt a mit
Rólad mondtam, rólad írtam,
Es azután és azután . . .
Nagyon sirtam, nagyon sirtam.

A modern házaselet.

IV.

A monogamia, az egynejség elleuei — ezek alatt nem értjük a socialistákat és kommunistákat, hanem a társadalmi bölcseleket, physiologokat, sociologokat és anthropológokat — azt állítják, hogy az ember alapjában véve nem monogamiztikus lény; hogy a monogamia ellenkezik az ember természetével s hogy a jelenleg uralkodó nézet, mely nemzedékről-nemzedékre szállva, most már sérthetetlen dogmának tartatik, mit sem bizonyít a biológiai tényekkel szemben. Figyeljük meg csak — de eleseu és higgadtan — a szerelmesek szíveinek leg-

lti felszerelése is
rveréshez a venni
k.
ár 1-én.

scsák József,
bíró, végrehajtó.

MÜLLER

en.

gazdasági gégyár,

s Müller)

Eben

javított gyárt-

gépek,
masztógépek,
k. Detacherók.

alkatrészek u. m.:

missiók,
rekek. 583 52—20

stalemezek:

gépórák,
gépórák,
ó-lemezek,
y-lemezek, stb.

és bérmentve.

előség:

EDE úrnál.

ation

egte bei den Besuchern
Elektrischen Ausstel-
die elektr. leuchtende
be des Prof. Balmain's,
che ohne Brennstoff ganz
sich selbst im Dunkeln
strich-helles Licht bie-
ich versende gegen
aus oder Nachnahme
Leuchtmasse, womit
Zifferblätter, Cruci-
gnete oder Glühlicht-
strichen) um drei Vier-
firmatafeln, Wegzeiger,
mpenshirme, Statuen
en kann. Alles
strichen leuchtet Jahre
achts wunderbar hell,
Preis 1 Probeflasche
und Anleitung fl. 2.85,
streichler Büchsen à fl.
patt, Musterschächeln
mpendeluhren (siehe
fl. 5, mit selbststellen-
e Nickelglocken-Alarm-
endem Datumzeiger fl.
50. Taschenuhren für
fl. 7. Anere fl. 8.50,
ir ohne Schlüssel zum
fl. 15—20 kosten, lie-
à fl. 9, mit Doppel-
el-Washington-Remont.
Alle Uhren genau re-
für 5 Jahre Garantie,
660 6—1

htfarben-Fabrik.
strasse alt 95.

inak daczára

lkedés.

2., Hamburg,

üdés.

osan ismert olesó s
anco csomagokban.
o. é. forintban.

	3.45
	4.10
	5.—
	5.20
	5.95
nemes	4.45
	7.20
	4.70
	2.30
	3.50
	4.—
1 kl. hordókban	7.50
	4.05
	4.25
	4.25
	4.70
	7.60
oboz	4.20
doboz	8.10
artalommal	7.50
rdókban	2.60
ácskában	2.50
	4.15

eddigé is súlyos terheket vállalt, nem igen várható, hogy az iparoktatás emeléséhez jelenleg eredményre vezető összegekkel hozzájáruljon.

Ha tekintjük az ipariskolák gyakorlati fontosságát s városainknak e kérdésben elfoglalt álláspontját, igen furcsa érzés száll meg bennünket. Bárta oly szűk látókörből fogja fel e kérdést, mintha egy falusi faskoláról volna szó. Tiszteletdíjat ajánl fel egy új iparos nemzedék felnevelésére, melytől talán jövője függ! Eperjes meg, csak hogy lerázza nyakáról e kérdést, az ipartörvény revíziójáig az iparosok oktatását eredménytelen meddő oktatásnak tartja; mintha az oktatásnak nem volna ugyanazon szellemi és technikai eredménye a revízió előtt mint a revízió után!

Bizony nem ily alantas perspektívából kell e kérdést felfogni. Nem suszterinasok irni-olvasni tanulásáról, hanem technikailag és szakszerűleg képzett iparosok felneveléséről van itt szó. Tudjuk mi azt, hogy városaink pénzügyi helyzete jelenleg oly szánandó, hogy még a legkisebb teher is sokat nyom a tulterhelt mérlegben — de viszont azt is tudjuk, hogy városainknak iparos osztály nélkül nincsen jövőjük, s hogy itt minden beruházás, mely az ipar képesség emelésére fordítatik, jövőben tisztesen kamatozó befektetés, melytől még áldozatok árán sem volna szabad városainknak lemondani.

Hajdan a Tarca és Szekeső völgye virágzó iparnak és kereskedelemnek örvendett. Ezt azon időben az iparczéheknek köszönhetette, jelen időben szellemi czéhekről kell gondoskodnunk, az eszközt kell változtatni s az eredmény a régihez hasonló lehet.

Széchenyi-kör.

A kör zene- és képzőművészeti szakválasztmányja által szombaton rendezett házi estélye, ismét azon kellemes estélyek közé sorolható, melyekre a kör tagjai minél nagyobb számban megjelennek. Volt már alkalmunk — annak idején — azon indítványt tenni, hogy a kör eddigi szakválasztmányához még egy t. i. a kedélyes estélyeket rendező szakválasztmány volna szervezendő, melynek czélja, már elnevezésében van kifejezve. Indítványunk nem fogadtatott el ugyan formailag, de elvileg igen s a kör zeneszakválasztmányja meg lett bízva a közvacsorákkal, táncszal, nagyobb hangversenyyel stb. egybekötött estélyek rendezésére.

bocsát, ha egyáltalán komolyan vette. Ezen igaztalanság még nagyobb lesz azáltal, hogy nem mindegy az, hogy vajjon férfi vagy nő követte-e el? mert ha a nő vétkezik, ő a vétkezésben majdnem mindig passiv, egy tőle független, reá irányult, őt körülhálózó hatalom által elsábbitatik, egy erős akarat elől meghajlik, mely erősebb ellenállásánál; de ha a férfi vétkezik, akkor ő aktív szerepet visz; azért teszi azt, mert akarja azt; a biblián kívül alig van József-féle férfi s Putifár asszonyosság is nagy ritkaság s így a hűre a férfi részéről történik a kezdeményezés. Ő szabadon teszi meg, feltett szándékkal követi el azt, a mit a nőnek tilt, s mégis hűséget kíván, s a hűséget természetes törvényre alapítja.

De a hűségi theoria egy másik irányban még a nő részéről sem tartatik meg. Az európai erkölcs elismeri, még pedig nemcsak gyakorlatban, hanem theoriában is, hogy a szerelem megszűnik, hogy többször szerethetünk, hogy a hűség gyakran nem tart tovább a szerelemnél, mert hiszen moráliter kifogástalannak találja az özvegy felek második házasságát s az ily házasság kifogástalanságát a társadalmi kritika is elismeri, s tudjuk, hogy a legsziporkázóbb egy felvonásos vígjátékok épen a vigasztalhatlan özvegy örökké tartó hűségével foglalkoznak s a közönség természetesen találja s ép oly természetesen tapsol a búbanatos özvegy új szerelmének.

S így szigoruan véve a dolgot, létezik-e tényleg a monogamia, kérdik a monogamia elleni? Elméletileg létezik, de gyakorlatilag nem. A modern férfi a törvényes monogamiának dacára, polygamikus viszonyban él a kulturállamokban s nem lehet tagadni, hogy százezer férfi közül, alig lesz egy, a ki halálos ágyán megesküszik, hogy életében egy nőnél többet nem ismert, és hogy a nők

Ugyis jól van. Annál is inkább megnyugodtunk, mert a zeneszakválasztmány két kitűnő tagjában: Duka Róbert ezredes és Kählig Ede alezredes urakban eddigé alkalmunk volt oly tapintatos és kitűnő érzékű férfiakat megismerhetni, kiknek működése a kör házi estélyeinek rendezése körül feltétlen elismeréssel találkozok s kikről várhatni, hogy jövőre is minél gyakrabban részesítik a kör tagjait ily élvezetes estélyekben.

Az estély műsora a következő volt. Wagner Richard: Ouverture zur Oper „Tannhäuser“ előadta a katonai zenekar. Mondanunk sem kell, hogy Kohout karmester úr vezetése alatt a zenekar a nála megszokott precizitással játszott. — Kaliwoda „In der Ferne“ dal énekelve Kovaliczky Jolán Fekete I. úr hegedű és Kovaliczky J. úr zongora kísérete mellett. Az urak nem előszőrleptek fel, a közönség már ismeri a dilettánsnál épen nem várt jeles előadásukat; Kovaliczky Jolán úrhölgynek hangja igen figyelemre méltó gazdag sopran, ez okból arra bátorodunk ő nagyságát felkérni, hogy lépjen fel gyakrabban, mert csakis így érvényesítheti s iskolázhatja nagyobb közönség előtt szép tehetségét. — Ezután következett „A fehér rózsá“ költemény, írta Kyss Géza, elszavalta Balpataky J. úr. E megható költeményről, melynek balladaszerű hangja teljesen megfelel drámai tartalmának, hosszabbban azért nem szólunk, mert alkalmunk lesz tisztelt olvasóinknak azt e lapok hasábjain olvashatni. — Erre jött Káldy Gyulának „Bretoni népdal“-a, énekelte a körnek vegyes dalköre; a dalkör következetesen halad, tagjainak száma gyarapszik, előadása kitűnően begyakorolt, de a női kar jelenleg sokkal kisebb a férfi karnál. Bátorodunk e körülményre a zeneszakválasztmány elnök figyelmét felhívni. — A dalkör előadása után jött Herfurth „Serenade“-ja hegedűn előadta Kohout Leo karmester úr katonai zenekar kíséretével. E számnak legfinomabb árnyalatait is a legtisztábban és a legnagyobb könnyedséggel tudta érvényre juttatni az előadó; igen jól sikerült a karzaton elhelyezett hangszer intonálása. — A műsor utolsó száma Kremser „Herzklopfen“ című gyorspolkája, előadta a férfi dalkör a katonai zenekar kísérete mellett. A polka gyors eleven üteme, s a szövegnek humoros tartalma, nagy derűtséget keltett az animirt közönségben. — Erre következett a közvacsora, mely igen kedélyesen végződött.

a monogamikus elvet hűségesebben tartják meg. ez korántsem azért történik, mintha ezen elv megtartása rájuk nézve nem lett volna teher, hanem azért, mert a hivatalos morál öreitől szigoruan ellenőriztetnek s minden ballépésüket súlyosabban büntetik, mint a férfiuét.

De hát mi következik mindezekből? Vajjon az e a mit a monogamia elleni mondanak: hogy miután sem a hűség, sem a szerelem, sem az érzelmek állandóságát két lény között, sem esküvel, sem morállal, sem szigorú házassági törvényvel biztosítani nem lehet — azért a monogamia csakugyan ellenkezik az emberi természettel? s tiszta monogamia egyáltalán nem képzelhető?

Nem. Nem a monogamiában van a tulajdonképeni hiba. Nem azért rossz a házaselet, mert monogamiztikus; hiszen utóvégre ha beáll az oly eset, hogy a házastársak egyikén vagy másikán egy leküzdhetlen új szerelem annyira erőt vesz, hogy ezt sem a két fél között eddig fennálló barátság, sem a hála, sem a megszokás, sem a gyermekekkel való közös szülői kötelek nem képes ellensúlyozni — akkor, ily legrosszabb esetben megengedi e társadalom, hogy az ily házasságnak türelmetlen kötelekkel feloldassék, megengedi az elválást. Nem a monogamiában van a hiba, hanem az uralkodó morálban s társadalmunk gazdasági organizációjában. A meddig a férfi nem biztos abban, hogy munkát kap s ez által a családalapításhoz szükséges jövedelmet nyer, addig a házasság megkötésében, mindig csak anyagi előnyt keresend s ha ilyet nem képes elérni, házasságon kívüli laza viszonyokban rója le természetes hajlamainak kielégítését. Viszont, a mely nő, csakis a házasságra — mint egyetlen életpályára — lesz kényszerítve, addig oda dobja magát a férfiuinak, nevéje lesz nem törődve a szerelemmel, a minek aztán az lesz

Eperjes város közgyűlése.

Eperjes, jan. 23-án.

A szokásos elnöki megnyitó beszéd s néhány kisebb fontosságú elnöki előterjesztésnek tudomás-vétele után, a meglehető számú egybegyűlt képviselők a kitűzött napirendre tértek. A tárgyszorozatból, illetőleg a hozott határozatok közül megemlítjük a következőket.

Mindenekelőtt egy küldöttségnek kirendelése vált szükségessé: a választás alá nem eső városi képviselők 1884. évi névjegyzékének kiigazítására. E czélra Urban Antal elnöke alatt egy 4—5 tagból álló küldöttség lett kirendelve.

Erre tárgyalás alá jött Werther Dávid útcavilágítási vállalkozónak kártérítési ügye. Az újonnan felemelt petroleum-adó következtében nevezett vállalkozónak kivilágítási költségei tetemesen szaporodtak, — ennek folytán kárpótás, illetve kártérítés végett a városhoz fordult s miután a várostól elutasított, a közigazgatási bizottsághoz felebbezett, de hasztalanul, a közigazgatási bizottság — eltekintve a méltányosságtól, csakis a kötött szerződés szerint ítél s a város első fokú határozatát jóváhagyta.

Napirendre került erre a megyei pótadó kivétele és kezelése iránt alkotott m. szabályrendelet ellen a város részéről beérkezett feltörlamodványa. Eperjes városa ugyanis azon indítványt fordult a megyei törvényhatósághoz, hogy a városokra a megyei szabályrendelet ne terjesztessék ki, még pedig azon okból, mert a városok ugyanis meg vannak a községi pótadó által terhelve és pedig ugyanazon kulturális czélokra, melyekre jövőben a megyei pótadó fog kivettetni s így tehát kétszeresen lennének egy czélra igénybe véve. A belügyminiszterium azonban az ügyet azon indokolással döntötte el a megye javára, hogy a megyei pótadóról szóló törvény nincs köteve specia is területhez s kivételnek hely nem engedhető.

Erre következett egy igen fontos ügy. Haltenberger Rezső kérvénye az alsó-malomnak átengedése iránt, még pedig azon czélból, hogy ott szövőgyárat emelhesen. Miut tudjuk, Haltenberger a „Zöldfa“ helyiségében emelt már egy gyártelepet, de e telep rövid fennállása alatt is oly fényes eredménnyel működött, hogy jelenleg már szűk e czélra a helyiség. A vállalkozó 200 ezer forintnyi beletételei tőkével s 150—200 munkásnak alkalmazása mellett hajlandó volna az alsó-malom helyiségében illetőleg az átellenében fekvő telken egy új szövőgyárat emelni, ha a malom legalább 25 evre, a jelenlegi bérnél nem nagyobb évi bér mellett megkapna. Az ügy tanulmányozás végett egy bizottságnak lett kiadva. E kérdéshez már a múlt számunkban tüzetesen szólottunk, utalunk az ott elmondottakra s minthogy e küldöttségbe a kérdés iránt érzeltek bíró képviselők — Beniczúr, Haitsch stb. — a pogarm-ster elnöke alatt lettek bevalasztva, azon reményben ringatjuk magukat, hogy az nem fog talán ad acta kerülni.

Erre tárgyalatott a városi erdőket kezelő m. kir. főerdésznek indítványa, a borkuti erdőrészből 500 tölgyfának eladása iránt. E tölgyfahagyományokat már 30 év előtt kellekett volna kivágnani. A közgyűlés a pénzügyi szakosztály véleménye alapján az indítványt elfogadta s határozatba ment, hogy e tölgyek nyilvános árverés után eladassanak. Tárgyalás alá vétett azután a városi főügyésznek: Vidéli Erasmus volt egyházi és ápoló felügyelő által elsikkasztott pénzeknek behajtalan-

a következménye, hogy vagy boldogtalan maradj, vagy erkölcsileg tönkre jut.

A férfiu feladata a kenyérkereset s az eső nemzedéknek fentartása; a nőnek a nem fentartójának kellene lennie, és pedig az által hogy a férfiakat versenyre készítve, azé lenne, ki rá a legméltoőbb.

A társadalomnak oda kell jutnia, hogy gyálzatnak fogja tartani azt, hogy egy nő, — legyen az fiatal vagy vén, szép vagy csunya — szükségét szenvedjen. Egy oly társadalomban, hol a nő biztosítva van a nélkülözés ellen, hol a férfi nem teheti azt, hogy pénzért annyit feleséget vegyen magának, a hanyra kedve van, hol a szükség nem dolgozik kezére — egy ily társadalomban a nő csakis szerelemből fog férjhez menni, ily társadalomban nem lesznek korszagglegények, nevétségessé vált vén szűzek, prostituált szerencsétlen teremtsék és ha a házasság kötésénél nem az anyagi előny lesz az irányadó, ha a nő szabadon választ hat s nem kénytelen magát eladni, ha a férfi egy nő kegyeért nem előnyös anyagi helyzetével, hanem személyes tulajdonainak értékével és erényivel versenyezend, akkor a modern házasság-let jelenlegi társadalmi hazugsága meg fog szünni, akkor minden ölelésben, minden csókban, ott lesz a természet fenséges szelleme, akkor minden gyermek szerelemben fogantatva, s a szerelem glóriájában születve, már bölcsőjében megkapja az ember legdrágább ajándékát: erőt és életrevalóságot, s akkor a házaselet is azzá lesz, a minek lennie kellene — földi paradicsom.

Közgyűlése.

1913. jan. 23-án.
A közgyűlési beszéd néhány részletes tudomásszámmal egybegyűltre tértek. A tárgyat határozatok közül

tségek kirendelése alá nem eső városi cékek kiigazítására. Ete alatt egy 4—5 endelve.
Verther David útzási ügye. Az újonnan ezteben nevezett váli tetemesen szaporítás, illetve karteris s miután a várostól bizottsághoz felebbezzgatási bizottság — csakis a kötött szerződés foku határozatát

a megyei pótadó tott m. szabályrende erjesztett feltételeis azon indítványhatósághoz, hogy a delet ne terjesztessék ert a városok ügyis által terhelve és ezélokra, melyekre kivetteti s így tehát ra igénybe véte. A z ügyet azon indoklára, hogy a meincs kötve speciális em engedhető.

en fontos ügy. Halalsó-malomnak átenu ezéliből, hogy ott tudjuk. Haltenbergert mar egy gyártelea alatt is oly fényes y jelenleg már szük zó 200 ezer forintnyi O munkának alkalolna az alsó-malom tlenében fekvő telnelni, ha a malmot őrnel nem nagyobb úgy tanulmányozas dva. E kérdéshez már szözlöttünk, utalunk hogy e küldöttségbe képviselők — Benogarmster elnökte reményben rugatjuk talán ad acta kerülni. városi érdeket kezelő s, a borkuti erdőrészt. E tölgyfahagyományt volna kivágnai. zakosztály véleménye s határozatba ment. rés útján eladassanak. azután a városi főolt egyházi és ápoló enezeknek behajtatlan-

boldogtalan marad.

gyérkereset s az ész nek a nem fentartó az által hogy a fér- é lenne, ki ra a leg-

ell jutnia, hogy gya- gy egy nő, — legyen csunya — szükséget mban, hol a nő biz- hol a férfi nem te- feleséget vegyen ma- hol a szükség nem ársadalomban a nő menni. Ily társada- igények, nevétségessé zerenesetlen teremte- él nem az anyagi nő szabadon vála-zt- eladni, ha a férfi egy ragi helyzetével, ha- értékével és erényi- odern házaset jelen- g fog szünni. akkor okban, ott lesz a ter- kor minden gyermek szerelem glóriájában egkapja az ember leg- letrevalóságot, s akkor ninek lennie kellene —

Ága iránti jelentése. Az ügy abban áll, hogy nevezett felügyelő több év előtt mintegy 4000 frtot sikkasztott az egyház pénztárából, minthogy azonban eddigelé csak 300 frtot sikerült behajtani és nincs semmi kilátás reá, hogy a hátralékos összeg valaha behajtható lenne, ennél fogva a hatralék leiratni határozottat.

Előfordult az ülés folyamában még egy fontos ügy — a helybeli kir. építészeti hivatal megküldte Elsztnér F. mérnök lejtmerési és csatornahálózati tervezetéről szóló felülvizsgálati jegyzőkönyvet. A tervezet kitűnő munka, mely állandó becses bir, kisebb hiányai pedig könnyen megigazíthatók — a képviselő-testület itt is küldött kiegészítő bizottságot azon utasítással, hogy ezen kérdést — tanulmányozza.

Van tehát jegyzőkönyv és „állandó becsű” tervezet, már most nem hibázik egyéb, mint a csatornázás.

A sárosmegyei jót. nőegylet választmánya.

A nőegylet választmánya valóban elismerésre méltó buzgalommal működik a maga körében, s az ápolása alá vett árvák érdekében.

A választmányi ülések rendszeresen igen látogatottak, az érdeklődés nagy s valóban bajos dolog volna eldönteni: kit illet nagyobb dícséret, a fáradhatlan Szinyei-Merzse Amália elnököt, a buzgó alelnököt: Kubinyi Csupka Zsófia urhölgyet, vagy a laukadatlan buzgalmu választmányi tagokat.

Az egylet minden dolgai rendben vannak. A Kösch Frigyes és Radványi Kálmán urak által eszközölt, a nőegylet részéről jegyzőkönyvileg halás elismeréssel tudomásul vett pénztárvizsgálás azt tüntette ki, hogy Tahy László egyleti pénztárnok úr a pénztart híven, lelkiismeretesen és pontosan vezet.

Az egylet által m. évi decz. 23-án délután 5 órakor az arhavázban felállított és Krajzell Aranka urhölgy által pompásban feldíszített karácsonyfa s a megjelentek részvetele az árvák örömeiben, az egylet erkölcsi gyönyörű bizonyítványa.

Ez alkalommal a nőegylet által jubileuma alkalmával kitüntetett dr. Vandrak Andrács nagylelkű 10 frtnyi ajándéka még emelte az ajándékok számát, becsét, — mert tartós hasznos dolgokra volt fordítva, — a miért a nőegylet nevezett urnak halás köszönetét fejezte ki.

A választmányi tagok buzgóságáról, eléggé meg nem dícsérhető szorgalmáról, de egyuttal városi közönségünk felebaráti szeretetéről, nagylelkű áldozatkészségéről is tanuskodik az, hogy daczára a kellemetlen sáros, hideg időnek, a melyben a gyűjtés eszközöltetett, a gyűjtés eredménye mégis mintegy 800 frtot tett ki.

S a nőegylet, a mely belberendezésében is czélszerű javításokat eszközölt, buzgó választmányi tagjai kezdeményezése folytán, az által, hogy jegyzőkönyvei megörökítéséről gondoskodott, hogy egy „árvák törzsanyakönyvét” hozott be, most miu gondolkozik? nem kevesebben minthogy a magyarságnak apostolává tegye a z a r v a h á z a t, magyar (bennlakó) tanerő alkalmazásával! És nem kell ehhez csak egy kis segítség a kormány részéről — s meglesz!

Uram, le a kalappal!

H. J.

A jogászbál.

E hó 19-én megtartott jogászbál fényesen sikerült. Ott láttuk a megye színe-javát, a városiak sajnos nagyon gyéren voltak képviselve. Pontban 9 órakor jelent meg a bálánya: Szinyey Merzse Pálné ő nagysága; a rendezőség az előcsarnokban egy szép nagy csokorral várta; a terembe leptekor Radies Vilmos zenekara a Rákóczy indulót húzta mindaddig — míg ő nagyságát helyére vezették. Az indulót egy kitűnő csárdás követte, melyet Radies ez alkalomra, a házi asszony tiszteletére komponált. A csárdást rögtön nagy animóval táncolták, a mi nagy ritkaság. Gyönyör volt nézni a szobnól szebb parokat, s a sok izlésre mutató báli toilletéket. Különösen szép menyeeskéink voltak azok, kik tekintélyes számmal jelentek meg. Többek közt ott voltak: Pulszky Gézané, baraccsziin bársony ruhában, piros atlasz csücs derékkel; Szinyey Józsefné rózsaszínű atlaszban, piros virággal; Szinyey Kálmánné világos kék selyemben; Meliörisz Kálmánné halvány rózsaszinben fehér csipkedisszel, Dess-wffy Pálné nehéz vörös atlasz crémében csipkével; Görgyey Béláné rózsaszin atlaszban, vegyes rózsákkal; Semsey Otóné világos zöld atlaszban sötét zöld derékkel; Berthóty Béláné piros brokátban, fekete bársonydrisszel s virággal; Urbán Károlyné fehér selyemben pirossal, Szalai Kálmánné rózsaszin atlaszban pirossal vegyítve; Mandiesné kék és sárga atlaszban, Meliörisz Iona világos kék selyemben.

Különösen kiemelendő Szinyey Pálné ő nagyságának ép oly izléses, mint elegáns toilletje, a nehéz fehér selyem uszály, elől szines csokor himzessel, s finom francia virággal dúsan díszítve igazi remek munka volt. Külső hódító jelenségéhez hozzájárult még ő nagyságának páratlan szeretetre méltósága, mindenre kiterjedő figyelme s mindenkít lekötelőző modora; a jogászok büszkék lehetnek

nem csak bálukra, de házi asszonyukra is. — A kisasszonyok közt ott láttuk: a Matyassorszky nővéreket, Meösz nővéreket, Dessewffy Emma (Kassáról), Hazslinszky Irén, Kovaliczky Jolau, Haitsch Ilka, Pucsaló nővérek, Somogyi Ella, Tahy Anna, Usz Ilka, Keczer Ida, Berthóty Vilma, Bayer Margit Makoviczky Gizella, Schulek Thea, Schmed Ilka és Erzi, Piller Margit és Ninka, Vinkler Évi, Böbeszt Margit, Bánó Zsófi, Diecz Nelli, Kéler Gizella ú hölgyeket. Az első négyest 50 pár táncolta; a szünóra utáni csárdást a szünni nem akaró „hogy voltak” követték; a füzértánc 5 órakor kezdődött, Hazslinszky Géza ur, Szinyey Pálné ő nagyságával táncolta elő s bátran mondhatjuk, hogy reg láttunk oly sikerült kottilont; a nők szép emlékekkel lepettek meg. Ezután következett még egy négyes s reggeli 8 óráig egy roppant animrt csárdás.

De ne feledkezünk meg a karzatról sem, a ki tel nézett az láthatta, hogy onnet sok szép nő sóvár szemekkel pillant le a teremben mulatókra, bizonyára sajnálták, hogy ott kellett izzadniok minden élvezet nélkül, mert hiszen valljuk meg, nincs szebb látvány egy bálnál. Most is láttunk néhány érdekes szerelmes párt elszórva, egy-egy szögletben, lábaiknál a szép csokorral. Istenem milyen sokat mondó pillanásokat, titkos kézzorításokat lehet ilyenkor ellesni s mennyi titkos és titos, de édes érzelem nyomára jönni csak az a kör, hogy ezen boldogság oly rövid ideig tart, de örüljünk, mert hiszen a farsang hosszu s a mi a jogász balon kezdődött, azt lehet majd a vöröskeresztegylet és a jótékony nőegylet bálján folytatni. Csak a szegény báli referens, ki érzi és látja azt a sok titkos és nem titkos boldogságot, csak ő maga a boldogság tengereú olyan mint a sors által elsodort arvalevél.

Még egyet. A csárdást táncoló hölgyek közül különösen kitűnt Diecz Kornelie kisasszony. Csárdása egy kis elő költemény volt. Valóban oly kecses és mégis tüzelt, s oly élvezettel — de illemmel is, már régen láttunk csárdást táncolni. Hölgyeim és uraim — azt hiszem szükségtelen többit mondanom, személyesen meggyőződhetek, hogy az illem nem csökkenti a csárdás természetes gyönyörét.

P. i. i.

Karcolat és képzelet.

Minden nő egy külön világ . . . érdemes azt tanulmányozni. Hiszen a mit az ember a nő szemében olvas, mosolyában lát, karjaiban érez s ajkairól szí — az olyat nem olvas, nem lát, nem érez, nem szí, másutt sehol, soha, senki.

Ilyen vagy körülbelül ehhez hasonló gondolatokkal voltam elfoglalva, midőn Kornelie oldala mellett ültem. Kornelie, az kérem, egy szép, szellemdús asszony, — én meg sem szep, sem szellemdús nem vagyok s e mellett még azon pechem is van, hogy úgy vágyódom egy igazi nő után, mint a tikkadt szarvas a friss forrás után, de hiába vágyódom, mert eddig nekem még nem sikerült s alig hiszem, hogy sikerülend egy női szívet megnyerui.

Tűnődtem a szép asszony oldalán, — az ilyen magamfajta emberek sokat tűnődnek, de a szellemdús nők, orunk hegyéről s szemek pillantásából kiolvassák gondolatainkat.

Kornelie rám nézett s olyan furesánu mosolygott, úgy tetszett nekem, mintha malicziózus mosoly lett volna.

„Ugyan merre kószál megint könnyű phantaziája?”

„Nagysádnál, biztosítom hogy nagysádnál.”

„Szabad tudnom?”

„Már hogy ne! Oh ha tudná, mily végtelenül boldog voltam akkor, mikor kegyed végre meghallgatott, midőn ez a bájos angyalfő keblemen pihent s ajka suttogva rebegé: Berti bevallom, hogy én önt . . .”

„Önt?”

„Szeretem.”

„Uram, ez hazugság!”

„Hahaha . . . kedves nagysám és kegyed haragszik?”

„Mindaddig, míg szavát vissza nem vonja.”

„Azt nem tehetem, mert a dolog valóban megtörtént.”

„Megtörtént? . . . Uram!”

„Megtörtént, mint mondom, hanem —”

„Hanem?”

„Csak álomban.”

„Az más. Nagy bohó ön Berti.”

Ebből láthatod kedves olvasóm, hogy nekem a boldogságról még álmodnom sem szabad — mert még akkor is kinevetnek. Pedig hát a szerelem tulajdonképen édes álom . . . mindennap felébredünk, de azért ismét csak álmodunk.

Kornelie megint rám nézett, azokkal a ragyogó szemekkel, melyekbe én órahosszat voltam képes nézni.

„Látom, hogy magával kell valamit tennem, mert már borzasztó sok bolondságot mivel.”

„Belátom én azt asszonyom, de lassá, úgy vagyok vele, mint az abderiták, akkor veszem észre, ha már helyrehozhatatlanul elköttem.”

„De hát nem képes ön komoly lenni?”

„Soha.”

„Szeret ön engem?”

Reá néztem, szemembe önkénytelenül egy titkos köny lopódzott, hja mikor én olyan könnyelmű vagyok, hogy még érzelmeimet is elárulom. Kornelie elfordult egy percze, hirtelenül lesütötte szemét . . . vajjon miért? Eh miért, miért, hát azért, mert ő olyan szép, ha lesütö szemét!

„Nos ha szeret, akkor nőüljön meg.”

„Asszonyom, az emberi szív oly kicsi, hogy csak egy érzelmet képes befogadni . . s ön tudja . . .”

„Pauline érdeklődik sorsa iránt, ő független, vagyonos fiatal özvegy . . .”

„De asszonyom . . . hiszen egy éjjel sem volna nyugtom. mindig attól kellene tartanom, hogy egyszer csak megjelenik a megboldogult férjnek szelleme s engem felelősségre von.”

„Legyen nyugodt, a boldogultnak életében sem volt szelleme.”

„Annál jobb reá nézve . . . De ismeri izlésemet — nem szeretem a felmelegített káposztát. Nagyon jó lehet, de — felmelegített.”

„Tegnap Margit volt nálam, folyton önről beszélt s nekem úgy látszott . . .”

„Ne is folytassa — hamis látszat volt!

Margit! Az ég szerelmére, mit gondol! Hiszen az orra hegyes, a keze hegyes, a válla hegyes, a nyelve — no ez aztán hegyes is, éles is . . . hiszen ketté metszene, ha átölelné.”

„Maga igazán könnyelmű . . . nos mit szól Szeraphinhez? Az talán a legjobb parthie. Van földje, háza, fogata, gyémántja . . .”

„Az igaz, hogy anyai a gyémántja, hogy akár luszternek lehetne felállítani a táncterembe, úgy ragyog . . .”

„Tehát?”

„Igen . . . de sokkal több a gyémántja, mint a foga.”

„De önnek meg kell nősülnie. Akarom.”

„Igazán akarja?”

„Igazán akarom.”

„Nos . . . legyen az ön akarata . . . és hogy ne farszszon tovább a hölgyek elősorolásával, bevallom önnek, hogy van egy leány, kit képes volnék nőül venni.”

Kornelie hirtelenül felém fordult, s ekkor úgy látszott nekem, mintha szemé nyugtalanul tekintett volna reám, mintha keble gyorsabban emelkedett volna. Vajjon miért? . . . Eh miért, miért . . . hát azért, mert olyan szép keble van.

„Látja asszonyom ezt a gyűrűt. E gyűrű még ma vagy a leány kezén lesz, vagy . . .”

„Vagy?”

„A kegyed rózsakörmű piczi ujján.”

„Ki a leány? ki a leány?” kérdé sebesen, de még sebesebben dobogott az én szívem.

„A leány neve — Ormay Boriska.”

„Boriska!” kiáltott fel, felugrott s karomat megragadva, hevesen azt mondta: „Azt ön nem fogja elvenni, azt én nem engedem meg.”

„Itt a gyűrű asszonyom.” Megfogtam szép kezét. Ráhúztam ujjára gyűrűt . . . ő türte . . . aztán elhalványult és aztán? . . .

A nő jellemzésére legyen mondva, hogy ő — a büszke szellemdús nő — zokogott; az én jellemzésemre legyen mondva, hogy én is zokogtam; és végre „tisztelt” olvasóm, a helyzet jellemzésére legyen mondva, hogy mindaz, a mit én most itt leírtam, nem egyéb, mint phantázia, mint buborék . . . és miut minden buborék akkor pattan széjjel, mikor legfényesebben ragyog.

Különfélék.

Országgyűlési képviselők választása. A „Nemzet” azt jelenti, hogy majus hóban új képviselőket választunk. Ezzel a propecczióval ment fel a miniszterelnök Beöcs. Valószínű, hogy a választások azért forozítottatnak, hogy az ellenzéknek ne legyen ideje a mindenkor kész kormánypárttal szemben szervezkedni.

Az eperjesi törvényszéknél üresedésben lévő bírói állomásra, az utóbbi napokban elterjedt hírszeriut, Bóth Gyula jelenlegi lemes bíró lett a miniszterium részéről ő Felségének felterjesztve. A kinevezés különben még a napokban történik.

A közigazgatási tisztviselők nyugdíj-javaslatának kidolgozására kiküldött 10 tagu választmány e napokban ülést tartott s a kérdésnek alapos tanulmányozása és javaslattétel végett három tagu albizottságot küldött ki. Tagjai: Ghillányi József, Dr. Glück Lipót és Dr. Tahy Mihály. A kérdés tanulmányozása illetékes kezekbe van letéve s így kilátásunk lehet reá, hogy meggyünk is, mint ez már más törvényhatóságban tényleg megtörtént — tisztviselőiről gondoskodik.

Müemlékeink. Meggyünk afispánja még a mult évben felhívást intézett a három város tanácsához s a hat járás szolgabírájához, hogy írják össze a magyar írók és művészek által rendezett történelmi képcsarnok létesítése érdekében, meggyünk részéről is a történelmi nevezetességű egyházi, katonai, irodalmi, művészeti vagy bármely más tekintetben, hazánkra nézve nevezetességgel bíró egyének olajban festett, réz- és kőmetszetű arczképeit, szobrai vagy siremlékeit. A sporadikusan beadott eddigi jelentések mind negatív tartalmuak. Bártfa város — a történelmi emlékek ezen őstára — színte azt jelenti, hogy ottan az 1557. évi Seredy siremlékén kívül történelmi nevezetességgel bíró más egyének s emlékek sem köz- sem magán tulajdonban nem találhatók. De ha már arczképek

